ABC Könyvek - AIDS

Cikk: (szerk.: M.W. Adler; a magyar kiadás szerkesztője: Barczi Judit), 86 old. - Literatura Medica Kiadó, Budapest, 1995.

A könyv a British Medical Journal Publishing Group által 1993-ban kiadott angol nyelvű 3. kiadás magyar fordítása. A könyv fejezetei eredetileg a BMJ-ban jelentek meg. A könyv célja a "fűkötőnyí" szerint az, hogy gyakorlati útmutatást nyújtson az alapellátásban és a klinikai gyakorlatban dolgozó orvosoknak, egészségügyi dolgozóknak a kórkép felismeréséhez, kezeléséhez és a betegek gondozásához.

Az ABC könyvek - AIDS a fenti célokat akárt, az olvasó átfogó képet kap a HIV-fertőzés legfontosabb epidemiológiai, diagnosztikai, klinikai vonatkozásairól, és a vírus terjedését gátolni képes prevenciós módszerekről is. Ezen belül talán szervezésében irni szokról a tünetekről, melyek alapján a gyakorló orvosban a HIV infekció gyanúja már az enyhe tünetek szakaszában (PGL, ARC) fel kell hogy merüljön, és amelyek a HIV vizsgálat elvégeztetésére készthetik az orvost. Rövidebben lehetett volna irni vizsnet az AIDS klinikai manifesztációiról és ezek kezeléséről, hiszen a betegek gondozása és terápiája használnak ma még egyetlen kórházi osztály igen jól képzett orvosainak és nővéreinek feladata.

Didaktikai szempontból kiemelendők a könyv igen jó minőségű fényképei és ábrái, valamint a tárgyalt bonyolult kérdések megértését megkönnyítő, minden fejezetben megtalálható táblázatok.

Az ABC könyvek - AIDS részletes ismertetésére rátérve, a könyv 18 fejezetből áll, melyek közül az utolsó kettő (HIV-asztitest pozitív vagyok, AIDS-es vagyok) megrázó szubjektív vallomás. Ezek a fejezetek feltétlenül alkalmasnak látszanak az egészségnevelők mindennapi munkájának elősegítésére, mivel a szenvedő ember élményeinek megismerése a leghatásosabb eszköz arra, hogy a közvélemény felfogását az AIDS-ről és ennek áldozatairól megváltoztassa.

A könyv első fejezete a HIV-fertőzés járványtanával foglalkozik, leírja az AIDS epidémia történetét, az AIDS definíció változásait, majd analizálja a legfontosabb járványtógyi adatokat az 1992 végi állapot szerint.

A második fejezet a HIV-fertőzöttség igazolására használt laboratóriumi próbákat, a harmadik pedig az AIDS immunológiáját ismerteti. Külön ki szeretném emelni az utóbbi, Peter Beverley által írott részt, aki igen röviden, négy oldalban képes volt összefoglalni a HIV és az immunrendszer kapcsolatának bonyolult kérdéskörét, nem hallgatva el a HIV-fertőzés immunológiájának számos megoldatlan problémáját sem.

A negyedik fejezet a korai HIV-fertőzés természetes kórlefolyásáról és kezeléséről szól, véleményem szerint a könyv állagának alacsonyabb színvonalon. A következő négy fejezet rendkívül informatív, teljességre törekvő ismertetést ad az AIDS különböző klinikai megnyilvánulásairól (Daganatok, Az AIDS és a tüdő, Gastrointestinalis és májmanifesztációk, Neurológiai manifesztációk). A következő, I.V.D. Weller által írt rész az opportunista infekciók kezelésével és a HIV-ellenes szerekkel foglalkozik.

Lényegében klinikai jellegűnek tekinthető a következő, ezúttal rendkívül magas színvonalon megírt három fejezet, melyek a HIV-infekció sajátosságait ismertetik a fejlődő világban, az intravénás kábítószerezők körében, ill. a gyermekkorban. Igen fontos kérdéssel foglalkozik a következő, a tanácsadásról szóló rész, amelyet David Miller klinikai pszichológus írt, valamennyi egészségnevelő számára hasznos formában. Külön foglalkozik a tanácsadás fogalmának meghatározásával, felsorol és meg is változtja azokat a kérdéseket, hogy miért és mikor van szükség tanácsadásra, és összefoglalja azt, hogy a tanácsadásnak mely témákra kell kiterjednie általában, és a HIV-exorpozitívok esetében. Mivel minden tanácsadó szolgálat kliensennek jelentős részét az un. 'aggódó egészséges'-ek teszik ki, ezért igen hasznosnak érzem a velük kapcsolatos alfejezetet és táblázatot. A fejezet a közösgazdasági és törvénykezési szervekkel való kapcsolattartás, a pszichoszociális gondozás és a stressz-levezetés tárgyalásával zárul.

A HIV-fertőzöttek ápolásával kapcsolatos rövid, de minden könyvnyo problémára kitérő rész után két fejezet tárgyalja a HIV fertőzés prevenciját. Az első az egészségügyi intézményekben való terjedés megakadályozásának szolgáló módszerekkel foglalkozik, még a második tárgya az általános prevenciós stratégiák. Az előbbi, egyébként jól megírt részből hiányolom az OKI által megjelentetett, a HIV-fertőzés elkerülését szolgáló óvórendszabályokról szóló kisfüzet említését (hasonló kiegészítésekkel más helyen élt a könyv szerkesztője). A megjelölés stratégiát tárgyaló részt nem érzem nagyon sikerűlnek. Minden érintett kérdéskomplexum (általános epidemiológiai, a szexuális transzmisszió megelőzése, az átvitel megelőzése az intravénás kábítószer élvezők körében, a vertikális transzmisszió megelőzése, a véradók és a szervdonorok által történő HIV-átvitel megakadályozása) lényegesen részletesebb, és a biztosan felmerülő egyéni és társadalmi problémákra is jobban kitérjedő tárgyalást igényelt volna. Különösen hiányolom az újfajta körében végzett AIDS-prevenció optimális módszereinek ismertetését.

Összefoglalva, az ABC könyvek-AIDS igen magas színvonalú és hézagpótló kiadvány, hiszen az első és máig is utolsó AIDS-ről szóló orvosi könyv 1987-ben jelent meg hazánkban. Ezért igen közvetlenek érzem, hogy a könyvet a NEVI ingyen eljuttatta az AIDS-ezel foglalkozó orvosok és egyéb szakemberek jelentős részéhez. A könyv fordítója és szakmai lektora jó munkát végzett, a szöveg gördülékenyen olvasható és - eltekintve néhány vitatható megoldástól, mint pl. az intravénásokábítószerelővel egy szóban, vagy a páciens szó erőltetése a beteg helyett - ill. az igen ritka félreforditástól (pl. a 17.old. táblázatában szerepló a bőr energiájának csökkenése valóban a bőrpróbák negatívvá válását jelenti) a könyv magyar szövege szakmailag is helytálló.

Végül egy javaslat, mely elsősorban a kiadónak szól. Egy olyan gyorsan fejlődő területen, mint az AIDS-kutatás, egy két évvel ezelőtt megjelent könyv fordításának kiadása azzal a veszéllyel jár, hogy a legújabb ismeretek a könyvből kimaradnak. Ez a jelen könyv esetében is tetten érhető volt. Három példát szeretnék ezzel kapcsolatban említeni:
1) Ma már tudjuk, hogy az acut HIV-betegség könyvemen gyakoribban (a fertőzöttek 60-80%-ában) fordul elő, és jelentősége a HIV-betegség progressziójának előrejelzésében sokkal nagyobb, mint ezt a könyv nagyrészk fejezetében olvashatjuk.
2) Annk a könyvben még lehetőségként említett laboratóriumi próbák, amelyekkel a HIV mennyiség pontosan meghatározható a vérplazmában, ill. a vérsejtekben, ma már bevonultak az anti-HIV gyógyszerek kipróbálásánál alkalmazott rutin eljárások közé. (Lektől cikket).

3) A vakcina fejlesztésben is számos új ismeret látott napvilágot, és sok olyan kudarc is bekövetkezett, melyekről a könyv 1993-ban még nem számolhatott be. Ezért azt javasolom, hogy az AIDS könyv esetleges új kiadásánál vagy más témájú ABC könyvek fordításakor az adott terület egy szakértőjét kérjék fel egy bevezetés megírására, melyben összefoglalja az eredeti könyv megjelenése óta napvilágot látott új ismereteket. (Dr. Füst György)